
Samler med sans for sammenhenger

LIVET ER MER...

ASTRID MARIE NYLENNÅ

Solveig Sandvik er leder i styret for Den kombinerte Indretning, et medisinsk museum ved Sentralsjukehuset i Rogaland. Hun leter etter historien bak gjenstandene og prøver å gjenskape miljøet tingene har fungert i.

Interessen for medisinsk historie kom spesielt etter at Solveig Sandvik ble ryggmargsskadet i 1985 og ble halvt sykmeldt. Dermed fikk hun tid til andre ting enn å være privatpraktiserende gynekolog i Stavanger.

Mer enn en utstilling

Solveig Sandvik bruker mye tid til å dokumentere gjenstandene ved Den kombinerte Indretning. Begge foto Ø. Larsen

Da to sykepleierskoler i Stavanger ble slått sammen og det ble mye overflødig utstyr og materiell, fikk lærerne ved skolen ideen om å danne et sykepleiermuseum. Solveig Sandvik tok kontakt med dem og ble med i styret for foreningen Den kombinerte Indretning, som ble dannet i 1989. I 1995 åpnet det medisinske museet med samme navn, et navn som henspiller på Stavanger bys sykehus i perioden 1845–97, som var en kombinasjon av hospital, tvangsarbeidsanstalt, likhus, gamlehjem, dårekiste og fattigbespising.

Sandvik er opptatt av at museet ikke bare skal være en utstilling av ting, men et museum som viser miljøet tingene har vært brukt i. Dette er en tidkrevende oppgave.

– Hvordan få et urinlaboratorium til å se ekte ut, har vært en utfordring. Jeg brukte først Mozell i uringlassene, men den ble fort muggen. Det gjorde også te, men nå bruker vi eplesidereddik som har en nydelig farge, forteller 68-åringen med sans for praktiske detaljer.

Smykker av menneskehår

Sygesal 1 med to jernsenger, barnekrok med barneseng og kuvøse samt stellebord og barnetøy

Etter at Sandvik sluttet i jobben som lege i 1994, har hun tatt deltidsstudium i vestnorsk tradisjon og kulturformidling ved Vestnorsk Kulturakademi på Voss. Hun skrev oppgave om smykker, kjeder og bilder fra 1800-tallet som var lagd av kvinnehår. Sandvik fant eksemplere på slike arbeider på husmannsplassen hun har arvet i Hardanger, og det var hennes farmor som hadde laget smykkene.

– Jentene klypte flettene sine og fikk laget blant annet klokkekjeder som forlovelsespresang, forteller Sandvik som gjerne skulle ha publisert arbeidet om den spesielle kunstformen en gang.

Sin personlige samling av gamle ting

har hun på husmannsplassen. Farens familie overtok stedet i 1843, og Solveig Sandvik har tatt vare på det de siste 20 årene.

– Interessen for gamle ting ligger like mye i genene som musikalitet gjør, hevder hun og fastslår at ingenting må kastes. Hun skulle gjerne skrevet ned historien om husmannsplassen også, men nå går tiden med til å jobbe med dokumentasjon rundt gjenstandene ved Den kombinerte Indretning.

Formidle til senere generasjoner

– Det viktigste med historie er å formidle den til senere generasjoner slik at ikke kunnskap om enkle fremgangsmåter forsvinner, det gjelder både det praktiske i huset og i medisinen. Det er viktig at det ikke bare er teorien, men også det praktiske som tas vare på, sier Sandvik.

Hun forteller at noe av det morsomste de har fått tak i til Den kombinerte Indretning er en jordmorbok fra 1749 *Veyviisere for dem som agter at lade sig bruge ved Forløsninger; eller fuldstændig jordmoderskole*, skrevet på fransk av Jacques Mesnard og oversatt til dansk av medisinstudent J.T. Holm.

– Det er veldig moro å bla i den, og vi

regner med at denne boken ble brukt ved landets første jordmorskole i Bergen i 1749, forteller hun. Solveig Sandvik brenner for de medisinske museene og ser frem til at Norge endelig skal få et nasjonalt medisinsk museum. Hun ønsker likevel at de små samlingene som finnes i landet må holde ut fordi de ivaretar distriktenes historie.

– Jeg ønsker meg en konservator med sans for medisinsk historie som kan reise rundt og hjelpe oss en uke eller to, sier Sandvik. Hun etterlyser også et felles system for klassifisering og registrering av medisinske gjenstander.

Det kommer stadig nye gjenstander til Den kombinerte Indretning, og siste supplement er en gammel legekoffert. Museumslokalene i annen etasje i et gammelt murbygg ved Sentralsjukehuset i Rogaland er fylt, men ikke til randen: – Det er viktig å sette tingene i en sammenheng og presentere historien rundt slik at museet ikke blir et raritetskabinett, sier Solveig Sandvik.

Publisert: 10. september 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.